

Czym jest bioetyka?

ks. Artur Aleksiejuk

Historyczne tło powstania bioetyki

1. Naukowe i kulturowe uwarunkowania lat 60-tych XX w.
2. Postęp naukowo-techniczny w biomedycynie
3. Sukcesy w przetwarzaniu surowców naturalnych
4. Rozwój ekonomiczny
5. Dekolonizacja i ruch praw człowieka
6. Wzrost tendencji proekologicznych na rzecz racjonalnego korzystania z zasobów i ekosystemu

Zasadnicze pytania

1. Komu przysługuje prawo podejmowania decyzji odnośnie życia i zdrowia jednostek oraz grup ludzkich?
2. Kto powinien kontrolować postęp naukowo-techniczny?
3. Czy i jak należy chronić człowieka przed negatywnymi skutkami nowych możliwości technicznych?
4. Jak dokonywać dystrybucji osiągnięć postępu w medycynie?
5. Jak regulować prawnie i etycznie nowe możliwości techniczne?
6. Jak ograniczyć eksploatację surowców naturalnych?
7. Jak chronić ekosystem Ziemi i przeciwdziałać skutkom zanieczyszczenia środowiska naturalnego?

Powstanie bioetyki jako nauki

1. Van Rensselaer Potter (1911-2001)

profesor onkologii

w University of Wisconsin (USA)

2. Publikacje:

- *Bioethics: The Science of Survival*, „Perspectives in Biology and Medicine”, 1970, vol. 14, s. 120-135.
- *Bioethics: Bridge to the Future*, Engelwood-Cliffs, 1971.

Bioetyka globalna V. R. Pottera

BIOETYKA to dyscyplina naukowa łącząca
znajomość biologii z wiedzą dotyczącą wartości
ludzkich

BIOETYKA jest mostem łączącym biologię i etykę
i wiodącym ludzkość ku przyszłości

„W drodze do bioetyki”

1. Fritz Jahr – pastor ewangelicki z Halle (1927)
 - ukierunkowanie na ponowne przemyślenie relacji człowieka do Świata zwierząt i roślin, aby każda istota żyjąca była traktowana, w miarę możliwości, jako cel sam w sobie.
 - Imperatyw kategoryczny F. Jahra: „Szacunek dla wszystkich istot żyjących i traktowanie ich jako celu w ramach piątego przykazania Dekalogu”

2. Conrad. H. Waddington (1905-1975)

- Potrzeba utworzenia nowej nauki opartej na biologii i etyce
- Refleksja nad ingerencjami człowieka w Świat przyrody

3. Theodosius Dobzhansky (1900-1975)

- Obowiązkiem nauki jest odnalezienie i wyodrębnienie tzw. „celów indykatywnych” tzn. programów rozwoju, których nie dostarczyła natura
- Wskazanie określonych zachowań naukowców w celu zachowania i zabezpieczenia równowagi ekologicznej
- Cel: przeżycie człowieka na Ziemi

4. Aldo Leopold (1882-1948)

- Etyka jest antropocentryczna, więc nie jest w stanie uchronić Ziemi przed katastrofą ekologiczną i globalną
- Konieczność stworzenia „etyki przyrody” („etyki Ziemi”), określającej powinności człowieka względem Ziemi, roślin i zwierząt, które tworzą jeden współzależny ekosystem
- Należy przyznać status etyczny wszystkim istotom żywym
- Dwa filary „etyki Ziemi”: ewolucja i ekologia
- Wprowadzenie tzw. czynnika zerowego wzrostu populacji ludzkiej

Główne ośrodki bioetyczne

1. Hastings Center (Hastings, N.Y., USA)

- Rok założenia: 1969 (Daniel Callahan, Willard Gaylin)
- Charakter działalności: spotkania z ekspertami w dziedzinie medycyny, prowadzenie analiz problemów związanych z rozwojem medycyny i biologii, pomoc w tworzeniu programów dydaktycznych dla uczelni, organizacja kursów z bioetyki
- Publikacje: *Hastings Center Report* (od 1971 r., dwumiesięcznik), *Hastings Center Studies* (trzy razy w roku).

2. **Kennedy Institute (Georgetown University, USA)**

- Rok założenia: 1971 (André E. Hellegers)
- Charakter działalności: dydaktyka i praca badawcza, usługi na rzecz instytucji publicznych w zakresie problematyki dotyczącej zaludnienia, bioetyki i ludzkiej reprodukcji
- Cel: Powiązanie medycyny, filozofii i etyki (religijnej i świeckiej) i pomoc dla naukowców w rozwiązywaniu dylematów etycznych w ich pracy badawczej
- Opracowanie koherentnego systemu etyki stosowanej
- Analiza zagadnień praktycznych (klinicznych, terapeutycznych i biomedycznych)

3. Instituto Borja de Bioètica (Barcelona)

- Rok założenia: 1975 (O. M. Cuyas S.J.)
- Pierwszy ośrodek bioetyczny w Europie

4. Inne znaczące ośrodki bioetyczne

- Institute of Medical Ethics (Londyn, Wielka Brytania)
- The National Catholic Bioethical Center (Boston, USA)
- Instituto e Centro di Bioetica dell'Università del Sacro Cuore (Rzym, Włochy)

Definicja bioetyki

BIOETYKA jest systematyczną refleksją etyczno-normatywną filozofii moralnej lub teologii moralnej nad interwencjami biomedycznymi w życie biologiczne (bioetyka w sensie szerokim - ogólna, globalna), a przede wszystkim w życie ludzkie (bioetyka w sensie ścisłym)

Dookreślenia definicji bioetyki

1. Systematyczna refleksja etyczno-normatywna

- ustalenie norm i ocen moralnych, czyli kryteriów etycznych kwalifikacji czynów ludzkich
- nie jest to jedynie etyka opisowa

2. Interwencje biomedyczne w życie biologiczne

- Podkreślenie aktywności ludzkiej w świecie fauny i flory z punktu widzenia biologicznego (manipulacje genetyczne) i medycznego (terapia, eugenika)

3. Interwencje biomedyczne w życie ludzkie

- Ingerencje biomedyczne w powstawanie (biogeneza), w proces rozwoju (podtrzymywanie i troska o jakość życia – bioterapia) i końcowe fazy fizycznego życia ludzkiego (proces umierania – tanatologia)

Prawosławna bioetyka jako bioetyka religijna

- **Realizm poznawczy**
 - ❖ uniwersalność i powszechność ludzkiego poznania
- **Istnienie obiektywnego porządku moralnego**
 - ❖ uniwersalność i powszechność wartości oraz norm moralnych
- **Źródłem, fundamentem i ostatecznym gwarantem porządku moralnego jest sam Bóg – Stwórca oraz absolutny Dawca i Pan życia**
- **Refleksja naukowa prowadzona w oparciu o Objawienie i Tradycję Świętą**